

DEN TYSKE VÄNNEN

JAN SIGURD

DEN TYSKE VÄNNEN

JAN SIGURD

Jan Sigurd

Den tyske vännen

Saga

Den tyske vennen

Omslagsfoto: Mikkel Bech via Unsplash och Denise Jans via Unsplash

Copyright © 2008, 2018 Jan Sigurd och SAGA Egmont, an imprint of Lindhardt og Ringhof A/S Copenhagen

All rights reserved

ISBN: 9788711977637

1. E-boksutgåva, 2018

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-koncernen

Akasia (grek. Eg. 'oåterhållsamhet', 'utsvävning, av akrate's 'kraftlös'), beteckning på ett filosofiskt problem, 'viljans svaghet', som diskuterades redan under antiken av bl. a. Platon och Aristoteles. Viljesvaghetens problem består i den psykologiska paradox som uppstår när en person, trots kunskap om vilket handlingsalternativ som bäst skulle tillfredsställa hans önskningar på lång sikt och trots förmågan och viljan att utföra denna handling, ändå väljer ett annat handlingsalternativ, som antingen i lägre grad befördrar eller till och med strider mot önskningarna i fråga.

NE*

**komprimerad version*

Prolog

Det var Hitlers fel. Att jag fruktade medelåldern så. Inte skräcken för att han skulle komma tillbaka. Utan hans frisyr. På mig. Att jag i sidbena skulle se ut som den gamle tyske rikskanslern.

Den under protest tidigt anlagda mittbenan efter John Len-non-modell hade hängt med länge men vikarnas allt mer framgångsrika tvåfrontskrig avgjorde saken. Ställd inför spegelns kalla fakta och en ung frisörskas oskickligt invirade sanningar var jag tvungen att ge upp och gå över till fienden. Och därmed acceptera min ålder. Alla mogna, medelålders män har sidbena. Basta.

I läkartidningar påstås det att likstelhet sätter in redan i trettioårsåldern och en begynnande, krypande flint anser experterna vara kroppens första förberedelse för döden – det tillstånd jag nu minst av allt ville höra talas om.

Jag var helt enkelt akut medelålders. Det var ingen tvekan om saken. Men jag var vid liv. Och ... inte minst viktigt: jag hade mina drömmar någorlunda i behåll.

Kris? Den enda ålderskris jag upplevt inträdde i tolvochett halvtårsåldern när jag efter att ha tillbringat flera veckor hemma i mässlingen kom tillbaka till skolan och insåg att jag blivit för gammal för att leka cowboys och indianer. Sorg. Förlust. Var det samma sak nu? Var leken över?

Som yngre hade jag under mörka kvällar kunnat känna en släng av paranoia – någon jagade mig därute! Nu var det tvärtom, jag led av att ingen såg åt mitt håll och längtade intensivt efter att någon skulle förfölja mig; jag hade ledigt

accepterat både mystiska nattliga telefonsamtal och kaninkokning i köket bara för att få känna mig åtråvärd. Kunde utan vidare betalt en frivillig stalkavgift i skatt för att ha en närgången amazon i hasorna. De flesta kvinnor man mötte såg förbi, under, bakom, över, genom eller runt en. Man fanns inte. Var inte aktuell. Hade passerat bäst före-datum. Var obönhörligt placerad långs bak i fyndhörnan.

Ordet förr hade dykt upp allt oftare i dialog med folk. Allt nutida relativiserades mot någon vag måttstock ur det förflutna. Vintrarna, rockmusiken och Marabou mjölkchoklad. Allt var bättre förr, insåg jag nu efter många år av tillkämpad levnadsvisdom.

Men var jag verkligen klokare?

Kanske hade jag ändå blivit modigare. Jag hade i alla fall vågat sätta ett barn till världen och hade plötsligt inte heller några större problem med att flyga. Inte ens hem.

Om jag så skulle såga kroppen från själen hade jag inte känt mig mer tudelad än då jag åter beträdde mitt forna fosterland.

Det var en lördagseftermiddag. Planet tog mark efter närmare tretton timmar i luften. Taxifärden in till city varade tjugo minuter, ett tjugo minuter långt bad i memorabilia. Det var hänförande att återse landskapet – slätten, åkrarna, diset – och känna den jordiga fukten genom näsborrarna. Underbart att vara hemma igen efter år av solsken, värme och ... tristess.

Ju närmare vi kom min gamla hemstad Malmö desto fler nya, växande förstäder i putsad frigolit, symmetriska mexitegelgetton och låtsasrancher passerade vi. Den närmast omgivande slätten hade på bara några år tagits i anspråk av nya generationer medborgare med drömmar om ett liv i skolåda med egen täppa, egen uppfart att ställa den japanska bilen på och vitt staket. Golfbanorna hade också

vuxit i antal och ätit upp en stor del av den åkermark som EU ansåg kunde undvaras i det storeuropeiska jordbruksprojektet.

På min högra sida i taxin satt Lisen. När jag sneglade på henne kunde jag se hennes profil, inte alls olik min egen. Vi hade vad folk brukar kalla äktenskapstykke. Och det ingick väl i skaparens biologiska plan. Ifall vi människor väljer "rätt" partner – den vi är programmerade att fastna för – skall våra barnbarnsbarn komma att se ut som våra förfäder. Om nu de psykologiska teoribildarna har rätt, söker vi våra familjemedlemmars avbilder i det motsatta könet. Vi dras till det lika och undviker det främmande, det obekanta. Ställda inför det annorlunda reagerar vi med reptilhjärnans försvarsmekanismer.

Flickvänner skall se ut som mor och pojkvänner som far. Och därmed skall också avkomman för varje generation bli mer och mer lik vårt ursprung. Om femhundra år är våra barnbarnsbarnbarnsbarn identiska med våra urfäder. Till utseendet.

Som biologiska varelser är vi inriktade enbart på det visuella. Det är sorgligt. Hur raffinerad har människan blivit, hur långt har evolutionen nått? Civilisationen? All denna fernissa. Människan borde skickas tillbaka till verkstan. För omkalibrering. Tusenmilaservice eller något.

"Var vill ni stiga av?" Taxichauffören vände på huvudet.

"Vid Triangeln. Hotellet där."

Cabben saktade in framför den erigerade jättepenisen i glas och betong och jag fick upp mitt VISA-kort, utfärdat på Caymen Islands, vår hemvist under de år vi levte i förskingringen. Så steg vi ut i Malmökvällen. Drygt sju års bortovaro hade lämnat ett hål i själen. Ett hål stort som när en häst gäspar, men som jag nu hoppades skulle fyllas av allt det välbekanta: dofter, synintryck och ljud – identitetsskapande hörnpelare i själen. Fast... kunde detta

håll någonsin fyllas helt? Hade det inte alltid funnits där? Egentligen.

Vi checkade in och tog hissen upp till vårt förbeställda rum på sjätte våningen. *In the ghetto* ljud svagt från en dold högtalare i spegeltaket. Min mörkhåriga lille son gnolade med och höll mig och Lisen i varsin hand. Pojken med de sammetsmjuka ögonen älskade musik, det gick inte att ta miste på. Nu iakttog han staden genom glasväggarna med storögd fascination, allt medan hissen sköt i höjden likt en apollokapsel på väg upp från Cape Kennedy.

Under oss sträckte hon ut sig i alla riktningar, den gamla mön i galastass. Norrut låg Föreningsgatan, som ett filigransmycke glänsande i skenet från lyktor och neon. Rakt västerut bredde Södra Förstadsgatan ut sig likt en broderad kraghandske och framför oss blänkte gågatan – en silverbård i reflexerna av boutiquer och modehus – medan Rönneholmsvägen vecklade ut sig förbi Stadsteatern mot Limhamn och de södra förorterna som en utsläppt glittrande hårslinga. Hitom Torson och nedanför biblioteket skymtade den lummiga Slottsparken som ett böljande krull, Kungsparken, Gamla kyrkogården och så kanalen, en venetiansk Canale Grande, skärpet som omslöt inner staden och skilde stadens pulserande hjärta från det Malmö som låg utanför tullarna. Efter sju år i exil var hon ännu lika vacker.

Den kvällen hade jag svårt för att somna. Jag låg bredvid min hustru i hotellets dubbelsäng och tänkte på oss och på vårt barn som sussade i extrasängen en meter bort. Bara lite mer än ett halvt decennium tidigare hade Lisen och jag bott ett stenkast härifrån på Kockumsgatan i en tvåa med jungfrukammare. Älskat, bråkat och försonats, älskat, bråkat och gjort slut, försonats, älskat, bråkat, gjort slut och försonats. I en enda spiral tills jag hade givit mig av,

som jag trott, för gott. Men som den skickliga spårhund hon var hade Lisen letat reda på och hunnit fatt mig och sedan dess var jag fast. Fastnitad. Nu låg hon där vid min sida, andades och sov. Själv var jag vaken och grubblade på det förflutna. Jag kunde inte låta bli att le vid tanken på alla våra nya minnen. Av till exempel bröllopet – den tre minuter långa vigseln på Caymen Islands med Roger som bröllopsvittne, best man, tärna, brudnäbb, kör, toastmaster, gäster, allt i ett.

”Nu är du äntligen i hamn Simon”, hade han viskat i mitt öra när de tre champagneglasen höjdes mot skyn.

Var jag i hamn? Skulle jag någonsin komma i hamn? Var giftermålet en skyddande nödhamn eller ett sätt att lura sig själv att tro att man kommit till en lycklig, idyllisk slutstation? Eller var det i själva verket bara ett annat namn för dödens väntrum? Jag visste inte. Det enda jag visste var att vi nu i lagens ögon var man och hustru. Och att vi fött en son inom äktenskapet. En pojke som var fem år och lyssnade till namnet Jesper.

Vi skulle ta tag i våra liv. Räta upp skutan. Om bara Sverige ville ha oss. Lisen hade före utresan begärt avsked ur poliskåren och var inte aktuell för att återuppta det yrket. Själv hade jag lagt skådespelarkarriären på hyllan den dagen vi som ett par råttor lämnat ett skepp i sjönöd. Min senaste anställning, på Statens kulturråd, hade varit temporär, inte utan belöningar men efemär. Det fick bli något annat. Men vad gör en medelålders man som bytt fokus i sitt liv? Fanns det en enda väg in i samhället igen, en enda ny kurs att staka ut? Jag tvivlade.

Morgonen därpå skulle jag träffa Olof, som fortfarande bet sig fast vid tidningen. Får se om han har några råd, tänkte jag och lade handen över ansiktet, fingrande som en kriminaltekniker på jakt efter indicier bland anletsdragen. Hade inte huden blivit strävare, rynkigare? Motsvarade

detta större själslig mognad eller var den bara ett hårdare skal?

” Jag kände mig som en sådan där roterande, kompakt korv som legat för länge på grillning vid bensinmackens kassa, brynd till oigenkännlighet: tjockhudad, lätt sotad och allt annat än aptitretande.

Jag drog in den svala, skånska hotelluften genom näsborrarna, lyssnade ett ögonblick till mina familjemedlemmars andning och den surrande luftkonditioneringen. Kände med fingerblomman över örsnibben, på det ärr jag fortfarande hade kvar sedan jag i tioårsåldern blivit klippt i örat av en medelålders herrfrisör. Kanske var det rentav därför som jag tills nyligen alltid haft mittbena och långt hår över öronen. För att slippa bli klippt i örat, av en medelålders, tankspritt drömmande idiot. En sådan som jag nu själv hade blivit.

I

Kapitel 1

Olof tog emot mig med öppna armar. Han var snyggare klädd än när jag senast såg honom och hade gått ner några kilon. Jag fick snart förklaringen till viktminskningen. När vi satt oss vid ett bord på Jensens Bøfhus och beställt biff à la minute frågade servitrisen vad vi ville dricka. "Vatten", sa Olof utan att darra på manschetten. Jag hade inte hjärta att ta in en öl, även om jag så önskat. Det var uppenbart att en radikal och högst påkallad kursändring hade ägt rum. Och jag ville inte vara den som ifrågasatte riktningen.

"Jag undervisar en del vid Skurups Folkhögskola, på journalistutbildningen", sa Olof och menade att det inte gick att kombinera drickande med yrkesliv längre. Inte med familjen intakt. Och det var något som tydligen stod högt på prioriteringslistan, förstod jag. Hans son Sibbe var åtta år gammal, gick i andra klass och kunde läsa och räkna. Jag ville inte vara sämre, tog upp min plånbok och visade bilderna på Jesper.

"Den kan du omöjligt svära dig fri ifrån", sa Olof. "Han är pappa upp i dagen."

"Hur som helst är det spännande att få lära känna en person som blir till inför ens ögon."

"Som värsta thrillern. Var är bilden tagen?"

"Vid vår pool på Caymen Islands."

"Er pool?"

"Ja, eller Kulturrådets sponsorpool snarare."

Olof log och nu kände jag igen honom. Gamle Olof. Vår chefsideolog, vår mästare, vår guru: oraklet i Delfi. Utan honom hade vi inte kunnat genomföra århundradets

practical joke – locka Statens kulturråd att satsa pengar i ett projekt som inte existerade annat än som ett skämt på papper. Men som lagt grunden för en lättsam och behaglig existens för ett par vilsna utlandssvenskar.

Men nu var den över, denna semester i paradiset. Och jag var lika glad för det.

”Allt har sin tid”, sa jag och tog en klunk av det ljumma vattnet som kommit in.

”Vad ska du försörja dig som?”

”Jag vet inte. Har du några idéer?”

”Tja. Kanske kan du komma med i någon dokusåpa på tv. Lekprogram från någon öde ö. Robinsontillvaro har du väl en del erfarenhet av nu?”

”Jag är färdig med söderhavsöar. Fattar du det? Jag längtar efter mulet, snö och regn. En palm till på näthinnan och jag skulle kunna mörda.”

Jag lade upp några andra foton av ön framför honom, foton jag hade ansträngt mig för att ta.

”Du är duktig med kameran, vet du det?”

”Det är inte därför jag visar dig dem. Det är för att du ska få ett hum om var vi hållit hus de här åren.”

”Det ser ju ut som paradiset på bild. Varför har ni egentligen kommit hem?”

”Ska sanningen fram är pengarna på upphällningen. Och så vill Lisen att Jesper ska gå i svensk skola, lära sig svenska.”

”Det kan jag förstå ... när man är förälder.”

”Roger är kvar på Caymen. Han har börjat turnera som Elvisimitatör. Han kunde inte hålla sig.”

”Du skojar?”

”Nej, han sjunger fyra kvällar i veckan med något showband på ett av turisthotellen där nere. Han verkar trivas.”

”Roger som Elvis ...”

”Ja, han har färgat håret svart och köpt sån där vit outfit med solbrillor från Elvis feta Las Vegas-period, då på slutet. Han är ganska lik, faktiskt. Och har därigenom skaffat sig ett fullgott skäl för att slippa banta.”

”Från Tranås i Småland till Elvis på Cayman är faktiskt en ganska lång väg ...”

”Visst, men han sjunger bra. Enormt träffsäkert.”

”Jag saknar honom. Hans bullrande skratt. Hans full i fan-blick...”

Maten serverades och vi högg in med strykande aptit. Det var kanske inget storartat ögonblick i kokkonstens historia. Men raggarghavren smakade oklanderligt. Och sulan med bearnaisen hyfsat, trots att jag gissade att den lagades på ett löpande band där ute i köket. I samma veva fick vi notan. Tolv kronor för vatten kom som ett dråpslag. Det var tydligen dyrt med svenskt kranvatten nuförtiden. Var tappades det, i Uzbekistan?

Det var inte det enda som hade förändrats sedan vi suttit här tillsammans senast. Vad var det för ljudmatta som nu låg som ett dovt dunkande i hela lokalen?

”Ambiens”, sa Olof torrt.

”Rena luftföroreningen, i mina öron. Låter som akustisk dynga. Då kan man lika gärna sitta och äta med lera upp till anklarna också.”

Våra blickar möttes i samförstånd. Var manlig vänskap att ha någon att gnälla tillsammans med? Kanske. Men inte bara. Vi åt färdigt och småpratade om allt som hänt oss de senaste sju åren. Det var inte lite. Tiden flög iväg. Olof hann inte med kaffe så det fick anstå till nästa gång. Det sista han sa var att han hade hört om en ledig lägenhet som kanske skulle intressera Lisen och mig. Vi steg ut på gatan och jag svepte rocken tätt om kroppen. På andra sidan Regementsgatan låg kanalen som en vallgrav runt Södertull. Det brusade om stäven från en låg farkost när

den klöv den nätt böljande spegeln där nere just som höstsolen tittade fram ur det grå täcket och slog sin hoppingivande, glittrande bro över vattnet. Vi kramade om varandra och jag vandrade tillbaka till hotellet med en varm känsla i bröstet.

En dag på Hilton är en dag närmare en hållbar värld, stod det över ingången när jag klev in. Jag tillät mig tvivla. Jag hade fått ett tips om en lägenhet och skulle ta tag i saken dagen därpå.

Kapitel 2

Lyan låg på Gamla Väster, med utsikt över Kungsparken. Endast en blind dåre hade tackat nej. Jag är möjligtvis en dåre men inte blind. I vardagsrummet fanns en jättestor men icke funktionsduglig kakelugn bevarad. Lisen tyckte den var toppen och hyran rimlig.

”Man kan säkert få murgångarna öppnade igen. Det brukar inte vara några problem. Tänk att sitta framför brasan med en kopp te och mysa en höstkväll.”

Jag vet inte om detta är en kvinnlig utopivariant av himmelriket. Eller en bild av kvinnlig optimism. Som manlig skeptiker utgår jag alltid från att igenmurade öppna spisar för evigt fortsätter att vara igenmurade. Att vi aldrig i denna världen skulle kunna sitta framför den där spisen, värma oss i fåtöljer med plädar och rykande tekoppar i händerna och prata om livet, med mindre än att vi köpte en konstgjord elektrisk hologramtillsats som imiterade ved, glöd och hetta. Men jag sa inget.

Paret som bott där var bekanta till Olof, hade köpt en bostadsrätt i Västra hamnen och ville kvickt bli av med lägen heten. Inflyttning kunde därför äga rum omgående, vilket glädde oss. Hotellvistelse hade vi fått nog av, det var dyrt och som numera tillhörande en kärnfamilj radierade inte hotellrum längre av den erotiska utstrålning och fantasieggande anonymitet som kan vederfaras ett romantiskt ungt par med älskog i sikte.

Lisen hade lite möbler magasinerade men i övrigt fick vi skaffa nytt. Det blev en hyrpickup från Q8 och ett besök på IKEA. Vi tog en vagn och började vår rundvandring vid gott

mod. Men det är något med lysrörsbelysningen och den torra luften som bryter ner alla föresatser. Efter en stund är man alldeles matt. Stapplar runt som en kronisk apatiker. Och så namnen på artiklarna: soffan Gösen, matbordet Enok, träbocken Rune, bäddsoffan Kenneth. Vi män ligger risigt till. Precis som vissa länder. Dörrmattan heter Danmark. Det kan vara en tillfällighet fast jag tvivlar. Det är en ondskefull, intolerant hjärna som ligger bakom namnen och i sängavdelningen har de verkligen släppt alla spärrar. Norge har ofta fått utgöra slagpåse och ta stryk men att helt oförblommerat döpa den sämsta ribbsängen till Oslo är väl magstarkt. Man skulle inte bli förvånad om man svängde runt ett hörn och fann den svarta spjälsängen Mandela. Finkänslighet är inget man precis förknippar IKEA med.

Det är inte riskfritt att vistas där. Ett besök kan utan vidare framkalla komplex. Man får inte gå hur man vill, en snitslad bana tvingar en att vandra runt genom en massa förföriskt vackra möblemang som är ditsatta enkom för att utgöra provokation mot ens egna gamla slitna trasmattor, ärvda skåp, moster Signes sideboard som någon satt kaffebläckor på och Lisens mors svankiga sängar med tillhörande smutsblå madrasser stoppade med hö. Man känner sig som en smaklös slusk innan man ens hunnit halvvägs till kassorna.

Ändå invaggas man i tron att det finns fördelar. Den där boken man letat efter i årtal på antikvariat utan att hitta står plötsligt framför en i en undanskymd Billy-hylla. *Den feta nöden* av Bertil Schütt till exempel. Men när man väl tagit med den till kassorna saknas prislapp. För den är nämligen inte till salu. Vilken lysande butik: det enda som man riktigt gärna vill ha går inte att köpa.

Gardinstänger är ett ämne som får mitt inre att frysa till is. Jag petrifieras långsamt när jag stiger in i en sådan

avdelning. Det är förmodligen mig det är fel på men där någonstans brukar mina problem kulminera. Det här tillfället var inget undantag.

"Simon, vad tycker du om de här?" Lisen stod framför ett svart rör med knoppar i ändarna.

"De är väl okej."

"Det säger du bara för att komma härifrån. Engagera dig lite är du snäll."

"Ja, jag tycker de är snygga."

"Det hörs då verkligen inte. Du låter helt likgiltig."

"Men jag bryr mig faktiskt inte om hur gardinstänger ser ut. Det kvittar. Välj själv!"

"Typiskt karlar. Ni ska alltid dra er undan ansvar."

"Skit i det då."

"Varför kan vi inte ha det lite fint hemma? Det har ju alla andra."

Tre timmar senare hade vi hittat det allra nödvändigaste och körde tillbaka till den ödsliga lägenheten på Slottsgatan, bar upp och öppnade kartongerna. Efter åtta timmars skruvande hade jag fortfarande inte fått ihop hyllan Irene med skruvarna rättvända; det enda jag var färdig för var Sankt Lars mentalsjukhus.

"Du Lisen. Jag skulle vara beredd att betala hur mycket som helst för ett matsalsbord om det var ihopsatt och hemkört. Förresten, varför är det ingen som kommit på den affärsidén tidigare: färdigmonterade möbler i centrum av stan."

Så flyttade vi i alla fall till slut in på Gamla Väster, och Jesper ställdes i kö till ett dagis i grannskapet. Allting tycktes frid och fröjd om det inte hade varit för detta med sysselsättning. Lisen började på en *Söka jobb-kurs* som arbetsförmedlingen kunde erbjuda. Själv visste jag inte vad jag skulle göra. För att få dagisplats till ett barn var någon

av föräldrarna tvungen att ha jobb. Vad skulle jag ta mig till?

Arbetsförmedlaren såg upp från sina formulär när jag steg in. Hon var en dam i sextioårsåldern med framskjutet käkparti men ännu mer minnesvärd som bärare av de mest åtskilt sittande ögon jag någonsin skådat. Hade de varit strålkastare hade hennes ansikte i kvälldunkel snarast påmint om fronten av en bil. Runt halsen bar hon ett halsband som liknade fossila igelkottar i getingstorlek eller plastimitationer av samma motbjudande idé, trädde på snöre.

"Du har väl gjort ett cv? Gärna med bild. Vad finns det för företag som skulle kunna efterfråga dina tjänster?"

Mina tjänster? Vilka tjänster var det? Mina halvtidsstudier i psykologi vid Lunds universitet förslog inte mycket. Psykologutbildningen var numera omorganiserad och även om jag haft en fil. kand. i ämnet, vilket jag alltså inte hade, var chanserna praktiskt taget obefintliga att en sådan halvgammal stöt som jag skulle anställas i ett allvarligt syftande företag eller på någon modern institution. Det gick dussinet på en av min sort och de var i allmänhet hälften så gamla och med erfarenhet från kliniskt arbete på ett batteri svenska mentalvårdsinstitutioner. Om de inte rentav hade studerat psykoanalys vid University of California eller gnidit ladersoffa hos Jungs elever i Wien.

På teatrarna hade svångremmen dragits åt ytterligare något hack sedan vi lämnat landet och de fria grupperna förde en tynande tillvaro i väntan på revolution, högkonjunktur eller att någon på Kulturrådet skulle drabbas av en Lidnersk knäpp. Så någon roll som något mer glamouröst än arbetslös stod inte i mitt kommande programhäfte. Trots att jag spelat allt från präst till ateist –

på den tiden det ännu fanns platser att söka för en skådis i gårdsgårdsserien.

Efter en och en halv timmes samtal kände jag mig tillplattad, för att inte säga nedslagen. Mina framtidsutsikter föreföll obefintliga. Om jag inte ville starta ett företag förstås. Ordet "entreprenör" tycktes vara tidens lösen. Var man bara entreprenör skulle allting ordna sig, då skulle dörrar öppna sig och pengar komma rullande i skottkärror åt mitt håll.

En okänd gambler från affärsvärlden, Jonas Birgersson, intervjuades i tidningen *De arbetslösa* som låg på bordet framför mig. I intervjun sa den helt klart betuttade kvinnliga journalisten att trots hans företag Framfabs fall så "försökte du i alla fall göra något".

Jag såg genast framför mig samma reporter i publiken vid Haagtribunalen, stöttande en tigande massmördare från Balkan med samma tillrop: "Du försökte i alla fall göra något."

Därmed visste jag var ribban låg – och fick svar på frågan om benämningen entreprenör som modeord inom näringslivet. Det var av allt att döma den "som gör något", som skulle hyllas. Oavsett konsekvenser. Av publikationen framgick också att finansvärlden hade kidnappat kreativitetsterminologin. Att förverkliga sina fantasier eller göra sin grej kallades kreativt entreprenörskap, även sådant som förr helt sonika benämndes med termen bondfångeri.

Okej. Det var nya tider. Kanske fanns det då plats för ytterligare en entreprenör i detta land? Spelets regler var *anything goes*, och receptet det vanliga: Hellre lyss till den sträng som brast än aldrig hava spänt en båge. Naturligtvis följt av klacken på läktaren: Heja, heja, heja!

Nu gällde det att ha visioner. Att vilja göra något. Att tro på något. Oavsett vad. För att slutligen stå överst på

prisballen.

Arbetsförmedlaren letade besvärat efter något i datorns innanmäte och föreslog sedan att jag skulle gå en kurs i aktivt ledarskap.

"Kompetent ledarskap kommer alltid att efterfrågas i vårt land. Det är en bristvara."

Jaha, men ledarskap i vad? Var Sveriges problem att det befolkades av kringirrande Jönssonligor utan kompass; arbetsamma, frihetstörstande lågpannor ledda av visionära Sickan nördar med dåligt omdöme, eller, hemska tanke, utan några ledare alls. Förhöll det sig verkligen på det viset?

Det sista arbetsförmedlaren sa till mig innan jag lämnade rummet var:

"Du har gjort en anteckning längst ner om att du kan spela piano. Kan inte det omsättas i något?"

"Tja, varför inte?"

Jag såg framför mig den hjärtsjuka pianostämmaren Lomans svettiga ansikte, när han förgäves försökte stämma mitt gamla svarta släktpiano. Hans ansträngningar hade alltså inte varit i onödan. Jag skickade honom en tacksamhetens tanke där uppe i himlen, eller var det nu var han befann sig, och steg ut i den kalla verkligheten.

Jag fick idén på väg hem från affären senare samma dag. Det satt en affisch på en vägg som jag råkade vila ögonen på. Där stod:

*I Hyllie nya kyrka, sönd den 9:e april,
Himmelska Pågar. Andliga sånger.*

Jag synade personerna på fotografiet. Men var det inte ...? Jo, det var det. Jag visste nog vilka som dolde sig bakom pseudonymen Himmelska Pågar. Det var två killar som varit plågoandar på min gymnasieskola. Den ene hette Greger

Mårtensson och hade sommarjobbat på Sankt Lars mentalsjukhus. Under ett av hans pass hade en av de mest depressiva patienterna med tvångsföreställningar skurit genitalierna av sig i ett badrum. Då man fått in honom på kirurgen ringde överläkaren och frågade efter de delar han skulle sy på men Greger hade redan spolat ner de blodiga slamsorna i toaletten. Efter det gick han alltid under tilltalsnamnet Skräcken.

Den andre medlemmen i Himmelska Pågar hette Johnny Månsson och hade ett hårfäste som började vid näsroten. Han var en notorisk våldsverkare och ligist med pyromaniska lekar i offentliga utrymmen som specialitet, gärna med tvångsinslag. Bägge hade under skoltiden ägnat all fritid åt att pennalisera några av skolans bräckligare individer. Och nu reste de alltså land och rike runt i kyrkor. Med andlig musik på programmet. Varför inte?

"Aldrig i livet", sa Olof när jag fick fatt på honom under hans lunchrast på Skurups folkhögskola. "Här har man till slut lyckats få ordning på tillvaron och så dimper du ner med dina projekt. Jag ställer inte upp den här gången, Simon."

"Men du måste, Olof. Utan dig får jag inte in en fot på arbetsmarknaden och Jesper missar sin dagisplats. Det är ett moment 22. Du måste hjälpa mig."

Olof var nödbedd, tyckte han hade tillräckligt att hålla i med sina journalistkurser och sitt frilansande på tidningen.

"Men det är klart", sa han. "Det är väl en söndag som är aktuell antar jag och då är man ändå oftast ledig."

"Visst", sa jag. "Utan dig är jag körd i Sverige. Du är skyldig mig det efter scoopet vi ordnade till dig ..."

"Ni ordnade? Jag var väl lika mycket delaktig i det!"

"Förvisso, men utan varandra hade vi stått oss slätt, och det är likadant den här gången. Jag räknar med dig, Olof. Du måste ställa upp, för gammal vänskaps skull."